

Формування професійних цінностей майбутнього лікаря

Савельєва Н.М.

доктор медичних наук,

доцент кафедри стоматології

Харківського національного медичного університету

м. Харків, Україна

Сучасні світові процеси, їх швидкоплинність поставили перед вищою освітою в Україні багато проблем, які потребують негайного вирішення. Одним із головних педагогічних завдань освітян є підготовка конкурентоздатних фахівців, професійна, соціальна та особистісна компетенції яких надають їм впевненість у своїх силах і здатність витримувати конкуренцію на ринку праці.

У зв'язку з цим сучасна освіта спрямовує свої зусилля на формування цілісного світогляду майбутніх лікарів, що є концептуально важливим для усвідомлення приналежності кожного з них до єдиного людського співтовариства, сприйняття цінностей духовних, культурних, моральних у їх національному і загальнолюдському розумінні.

Світогляд є основою реального утвердження людини в усіх сферах її життєдіяльності, особливо в практичній і духовній.

Світогляд лікаря впливає на ставлення до роботи з пацієнтами, на характер життєвих прагнень. Він відрізняється своєю гнучкістю і багато в чому обумовлений пануючими світоглядними і соціокультурними тенденціями, системою пріоритетів і цінностей сучасного суспільства.

Особистість дивиться на світ крізь призму своїх ціннісних уявлень, тому роль цінностей, як в світогляді викладача, так і в світогляді студента величезна. Формування схвалюваних в суспільстві цінностей як базового елементу структури світогляду майбутнього лікаря є невід'ємною частиною його професійної підготовки, оскільки саме цінність для людини є тим, що забезпечує її свідомий вибір способів і засобів їх реалізації, в тому числі і в професійній діяльності.

Тому актуальною стає проблема визначення професійних цінностей лікаря.

З огляду на те, що професійні цінності повинні втілювати ідеали не лише певної професійної групи, а і всього суспільства щодо певної професії, тобто насамперед бути духовними і моральними, особливого сенсу набуває утвердження у навчально-виховному просторі розвитку особистості ідеалу гуманізму, пріоритету загальнолюдських і національних цінностей, високих морально – духовних засад.

Духовні цінності особистості З.М. Шевчук розцінює як її найбільше надбання [1, с. 85]. Т.О. Скрябіна вважає, що духовні цінності є ядром ціннісної системи лікарів [2, с. 123.]. Разом з тим вона додає, що, ґрунтуючись на духовних ціннісних орієнтаціях, морально-етичні, соціально-громадські, національні, професійні та валеологічні цінності, які також притаманні лікареві, в свою чергу впливають на стан духовних цінностей, сприяють їх розвитку та трансформації.

На думку Я. Цехмістера, окрім спеціальних знань, умінь та навичок у галузі діагностики і лікування, загальної теоретичної і фахової підготовки з предметів медико-біологічного циклу, природничо-наукової підготовки, готовність до медичної діяльності передбачає відповідний рівень духовної освіти, сформованість духовних цінностей, вміння коректно заспокоїти пацієнта, посилити увагу на можливості подолання хворобливого стану – тобто "розрадити людину", сконцентрувати вольові зусилля на духовних засобах, сформувані адекватні психологічні настановлення [3, с. 62].

В ситуації ціннісного самовизначення майбутній фахівець завжди повинен керуватися тим, що головними цінностями для лікаря є сама людина, її здоров'я та життя.

Серед цінностей, пов'язаних з професійною діяльністю та значущих для студентів-медиків з погляду майбутньої реалізації у професії, треба відмітити: цінності, пов'язані із самоствердженням у суспільстві, найближчому соціальному середовищі (суспільна значущість праці, престиж професійної

діяльності; цінності, пов'язані із самовдосконаленням (творчий і професійний характер праці, можливість постійно займатися улюбленою справою, постійно оновлювати свої знання тощо); цінності, пов'язані із самовираженням (зацікавленість діяльністю, можливість впливати на пацієнтів, відповідність діяльності здібностям тощо).

Визначальну роль при вибудовуванні у майбутніх лікарів системи цінностей грає викладач, який перш за все сам зобов'язаний бути носієм і транслятором справді гуманістичних, конструктивних цінностей.

Від володіння викладачем стратегіями перетворення свого предмета на засіб формування особистості студента, вміння розгледіти, в якій мірі професійно-спрямовані цінності стали для нього значущими, залежить поява в медицині конкурентоздатного фахівця-професіонала, орієнтованого на досягнення успіху, збагачення знань і їх застосування у професійній діяльності.

Література:

1. Шевчук З.М. Життєві цінності особистості як передумова розвитку духовного потенціалу в юнацькому віці / З.М. Шевчук // Проблеми сучасної психології. – 2012. – № 1. – С. 83-87.
2. Скрябіна Т.О. До питання про типологію цінностей / Т.О. Скрябіна // Духовність особистості. – 2012. – Вип. 4. – С. 119-126.
3. Примачок Л.Л. Особливості виховання особистості студента-медика / Л.Л. Примачок // Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. Психолого-педагогічні науки. – 2014. – № 1. – С. 59-65.